
Söderöposten

Medlemsblad för Söderöns Hembygdsförening

En regnig Söderödag

Tommy Tomtex hjälper barnen att göra träbåtar

Foto: Claes Nord

Nr 3 2012

Innehåll:

Söderöns Hembygdsförening, Visning av golfbanan	sid	2
Ordföranden har ordet, Svamputflykt	sid	3
Gökotta	sid	4
Blomvandring	sid	5
Nationaldagen	sid	6-7
Nu är Vattenfall klara, Rötmanad	sid	8-9
På den yttersta dagen	sid	10-11
En dag på Söderön, dagboken 2012	sid	12-13
Söderödagen	sid	14-15
Klassträff i Yttersby, Släktforskning	sid	16-17
På den yttersta dagen, forts., Vi röjer	sid	18-19
Sommarbarn	sid	20-21
Ett nummer av Söderöposten blir till	sid	22-23
Söderöns Hembygdsförening	sid	24

Söderöns Hembygdsförening

Styrelsenamn, tel. nr .m.m. finns på sid 24.

Årsavgiften är 100:- / person. Plusgiro 15 28 61-1

Söderöpostens redaktion består av:

Hans Tibell, Viveka Westman och Bibbi Jansson.

För innehållet i artiklarna svarar respektive författare.

Ansvarig utgivare är Hans Tibell.

Har ni material (text eller bilder eller både och)

mejla till bibbij@spray.se

Hembygdsföreningens medlemmar inbjuds till visning av Golfbanan, lördag 6 oktober kl. 14.00.

Information om nuvarande verksamhet, historik och framtida planer.

Golfklubben bjuder på fika. *Se annons i Annonsbladet*

Ordföranden har ordet!

Kära medlemmar!

En så'n sommar! Bara svamparna, svampplockarna och de nysatta skogsplantorna är nöjda. Allt växer, även rötbakterierna i mjölken och möglet på brödet. Och badvattnet har rysligt svårt att masa sig över 20 grader. Åska varannan dag - ständigt springa runt och dra ur kontakter och koppla bort den fina, moderna, känsliga elektroniken, för att koppla in den igen dagen efter. Vedspis, gårdspump och torrdass känns faktiskt inte så oävet!

Årets stora evenemang är ju Söderödagen. Ett halvårs planerande, massor av arbete, många generösa sponsorer, optimistiska utställare, stor-satsning dagarna innan - och så blev det sommarens värsta skyfall!

En viktig kommande fråga är Östhammars kommuns revidering av översiktsplanen. Det låter väldigt byråkratiskt och tråkigt, men hand-

lar om hur kommunen, och därmed Söderön, ska utvecklas. Var ska man bygga (och INTE bygga!), hur ska vägarna gå, var ska vi få dricksvatten ifrån, vart ska avloppen gå och hur ska reningen ske, var kan det bli vindkraft, mm.

Detta är frågor som angår oss alla in i mörgen och pekar ut färdvägen för all framtid. Kommunen vill att alla ska engagera sig och ge synpunkter, så den som vill kan ta vara på tillfällena till information som kommer att ges under 2012-2013.

Kanske kommer denna dåliga sommar att följas av en fin höst, en lagom vinter, en spirande vår och härlig sommar 2013 - bara så ni vet!

Hans Tibell, ordf.

Svamputflykt

Söndag 14 oktober kl. 10.00.

Samling vid Tuskö torg.

Hans Lagenius tar oss med ut i svampskogen.
Lämplig klädsel, matsäck och ev. svampbok.

Gökottan

Det är lika spännande varje år på gökottans morgon. Ska det vara sol eller regn eller kanske till och med snö, när man drar upp rullgardinen vid fem-tiden? Första gökottan med hembygdsföreningen blev nämligen inställd på grund av snöslask.

I år var det litet så där, mulet och litet duggregn, men nästa tjugofem personer samlades i alla fall vid golfbanan.

Det blev en mycket välregisserad gökotta, från Gunnar Emanuelsons sida, planerad eller inte. Vid ett stopp på vägen mot Mamrelund, fick vi ett mycket bra exempel på hur taltrasten kan låta. Den satt i ett träd alldeles intill och lät oss höra sin vackra sång, med en mängd olika tre-drillar.

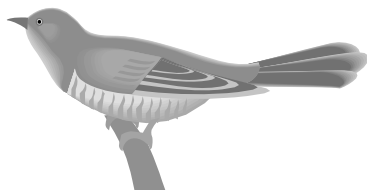
Vi gick förbi den pampiga stenmuren från slutet av 1800-talet. Det var Jan Persson i Björnäs och sonen Alfred, som bröt upp odlingar vid Hägnan och lade upp stenarna på en ca 6 m bred stenmur.

Vi tog av mot Gränsön och nu fick vi ta vår medhavda matsäck under Anna-Britt och Sven Matssons täta granar, som skydd mot duggregnet. Vid Gränsön kom den andra vältajmade händelsen under morgonen. Lågt flygande svanar, både sångsvan och knölsvan, gjorde en flyguppvisning alldeles ovanför våra huvuden. Vi kunde mycket noga se och höra skillnaden på de två svanarterna i luften. Tack Gunnar, för det.

Strax innan hade vi sett och hört den vackra rosenfinken.

På tillbakavägen kom solen och väl hemkommen kunde vi dricka upp det sista ur kaffetermosen i bersån.

Viveka Westman

Blomvandring i Långalma

Trots det dåliga vädret, typiskt för den här sommaren, var det ett antal växtintresserade personer som samlades vid gamla skolan i Långalma, söndagen före midsommar.

Guide var Agneta Winblad, en kunnig och entusiastisk, nyinflyttad Långalmabo.

Vi gick från skolan, ner genom hagen bakom godtemplarlokalen och så längs vägen ner till gistvallen. Gruppen tillbringade vandringen mest i huvudstupa läge över någon orkidé i diket eller vid något vattenfyllt dike.

Det som orsakade mest huvudbry var sköldbladsmöjan. Agneta var tvungen att ta med sig ett exemplar hem för att examinera vidare och säkerställa att det var en sån. Surtornsbusken missade vi, men den är värd ett besök nästa år. För vid fiket och avslutningen vid gistvallen bestämdes att vi ska ha en ny guidad tur nästa år. Men kanske lite senare under sommaren, för att se andra växter.

Ett stort tack till Agneta, för en trevlig förmiddag.

Viveka Westman, text och foto

Nationaldagen 2012 på Söderögården

Efter många år med fantastiskt soligt, varmt och vackert väder på Nationaldagen på Söderögården, var det i år mulet och mycket svalt. Dagarna innan den 6 juni kom det totalt mer än 60 mm regn, men nu var det i alla fall uppehåll fram till dess att vi for hem. Men då kom regnet.

Trots vädret, och trots att nationaldagen i år var en onsdag mitt i veckan, hade ändå drygt 60 personer samlats i bygdegården. Tillsammans med Häverö dansare och spelmän, totalt 20 personer, som medverkade för andra året, blev det ganska fullt i bygdegården.

Margaretha Mattsson och Hans Tibell för Bygdegårdsföreningen respektive Hembygdsföreningen hälsade alla välkomna. Vår nationalsång sjöngs unisont till ackompanjemang av spelmännen med nyckelharpor, fioler och gitarr. Sedan följde folkdanser, trevligt introducerade med namn, geografisk härkomst, hur den s.k. nedteckningen gått till osv. Gärdebylåten var såväl inlednings- som utmarschlåt.

Häverö dansare hade folkdräkter från olika håll i landet. För vår egen del var det i år fem personer som kom i folkdräkt, fick gratis fika och blev beundrade och fotograferade. Nya för i år var Åke Westman i Åseledräkt, och Magnus Eriksson. Magnus fick stora applåder när han trådde dansen då spelmännen avslutade sin medverkan med att spela folkdansmusik utan Häverödansarna.

Årets högtidstalare var Anders Lindén, sedan 2006 fastboende på Söderön på andra sidan åkern mitt emot Söderögården. Vi påmindes om historien och utvecklingen fram till den nationaldag vi har idag och motsvarande för vår svenska blågula flagga, Gustav Wasas kröning den 6 juni 1523 och regeringsformen samma datum 1809. Anders har ett mångårigt engagemang bakom sig inom svensk motorsport, främst enduro, och kunde vittna om den speciella känsla som uppstår när vår svenska flagga hissas i olika sammanhang, både idrottsliga och andra. Vi uppmanades att ta vara på tillfällena att fira, inte bara de stora händelserna utan även de mindre.

Som vanligt avslutades nationaldagsfirandet med lottdragning. Till opartistiska lottdragare utsågs småflickorna Klara och Jenny Lagergren från Tuskö, som var på plats tillsammans med mamma Teresia.

Vid tangenterna och bakom kameran Bengt Skagersjö

Häverödansare i Söderögården

Folkdräktsparad

Margaretha Mattsson, Hans Tibell, Klara och Jenny Lagergren sköter om lottdragningen.

Nu är Vattenfall klara!

Ledningsarbetena på Söderön är nu klara, och Vattenfall har därmed, som de säger, ”säkrat högspänningsnätet” inom området. Syftet är att förnya elnätet, minska driftstörningarna och förbättra kvalitén på elleveranserna.

Arbetena beskrevs i Söderöposten nr 4 2011. Ombyggnaden har berört nätet från Ormön, mot Färdgårde, Långalma, Tuskö, Älvsnäs m.fl. Oisolerade 12 KV luftledningarna har bytts mot jordkablar. Totalt har ca 600 hushåll berörts. Den totala längden på de kablar som grävts ned är ca 15 km.

De sista arbetena är nu alltså slutförda. Denna gång var det två gäng från Norberg och Sala som monterade ned de gamla högspänningsstolparna, lindade upp luftledningarna på en rulle på traktorn och körde bort gamla transformatorer. Det var två personer i varje lag med en grävmaskin med vinsch och vinda i ena änden och skopa med gripklo för att dra upp stolpar i den andra. Man kan undra hur många man det behövdes på den tiden då ledningsnätet byggdes ut.

Högspänningskablarna i jorden är inkopplade, och alla lågspänningsanslutningar till hus och gårdar är klara. Återställningsarbetena efter kabeldragningarna är snyggt genomförda, sönderkörda vägpartier återställda och grusade, och på vissa håll har t.o.m. nya trummor lagts ned.

De gamla stolparna sågades upp i lagom längder för att få plats i traktor-

skopan för borttransport. De går till flisning och sedan eldning. De är så kraftigt impregnerade att de inte får användas för t.ex. privat bruk till altaner, bryggor eller annat. Det luktade ändå gott när grabbarna sågade stolparna i bitar.

Allt är alltså snyggt och prydligt genomfört. Snart syns det inte längre var Vattenfall har gått fram. Och när det inom kort blir mörkt på kvällarna kommer det att lysa fint från alla lampor runt om i stugorna på Söderön.

Text och foto Bengt Skagersjö

Rötmånad

Tiden från slutet av juli och en månad framåt kallades rötmånad. Då var det speciellt svårt att få färskvaror att inte bli dåliga. Detta var ju besvärligt, särskilt före kylskåpens tid.

På landet hade de flesta en sval jordkällare där man kunde förvara en del. Annars fick man se till att ha saltad och rökt mat. Rökt skinkor från vårslakten hade de flesta, även rökt fläsk. Man hade en hel del färskvaror på landet, som mjölk, ägg och grönsaker vilket gjorde det enklare. Man åt mycket fil och långmjölk. Fisk fanns också saltad, förutom att många försökte fiska och få färsk. Man kunde också ha konserverad mat i glasburkar. För den som bara hade tillgång till ett skafferi var det säkert mycket svårare. Med frysbox och skåp är det betydligt enklare nu för tiden.

Anna-Britt Matsson

På den yttersta dagen.

En Söderöbo hade lämnat det jordiska och befann sig på vandring mot evigheten. Vägen var stor, bred, flödade av ljus och var lätt att gå, trots att det var uppförbacke. Efter en tid, omöjligt att säga hur lång eftersom tid var ett mycket töjbart begrepp i detta tillstånd, fanns något som liknade en portal eller en byggnadsställning. Men där fanns en solsvedd och vindpinad skylt som med svårighet kunde läsas "Pärleporten".

Söderöbon gick fram mot byggnadsställningen och upptäckte en låg disk med skylten "*Nyanmälda*" och där bakom satt en yngre person. Söderöbon steg fram till disken och harklade sig för att väcka uppmärksamhet. Personen bakom disken reagerade inte. Söderöbon harklade sig igen, denna gång betydligt ljudligare, och personen bakom disken tittade upp från sin skärm, och sade:

- "Va?"

Söderöbon: "Jag har kommit nu".

- "Jaha".

Söderöbon: "Var är Sankte Per? Var ska jag avge räknenskaper för mitt liv och komma till himlen eller helvetet? Och vem är du?"

- "Pelle har slutat. Jag kommer från bemanningsföretaget "Holy Saints Inc" från Bangalore. Pelle blev förbannad på den nya organisationen och har dragit sig tillbaka, som man säger. Omplacerad, snudd på sparken".

- "Vadå slutat? Det kan han ju inte göra! Ny organisation? Vadå?"

- "Chefen lessnade på allt tjafs under 2 tusen år om vem som är heligast och vem som är kättare och vem som ska upp eller ner, så han har omorganiserat. Dessutom var han sur på att människorna hade hittat på värre plågor än någonsin Fan kunnat göra. Så han rörde runt i alltsammans".

- "Vadå?"

- "Det är sammanslaget. Det blir billigare och effektivare att ha himlen och helvetet i samma organisation. Det var ju dessutom ingen som riktigt kunde skilja på dom. Så det var lika bra att slå ihop alltsammans. Fan blev vice chef."

- "Vadå!! Fan som vice chef för Saligheten! Oerhört! Omöjligt! Kan inte vara sant!"

- "Jodå. Han gör ett bra jobb, helt OK. Han har sitt klart definierade ansvarsområde och sköter sitt resultatansvar inom sin resultatenheter. Det är värre med Sankte Per – han är helt lack och vill inte alls vara med på det nya."

- "Himlen och helvetet sammanslagna. Hur kan det vara möjligt?"

- "Egentligen inte så konstigt. Var och en säger vilken grad av plågor och glädjeämnen han eller hon vill ha, och sedan gör vi en inplacering. Det kan ändras varje evighet om man vill. Det finns alternativ för alla intressen. Det grundas givetvis på din CM".

- ”CM?”

- ”I livet hade du en CV, Cirriculum Vitae. Nu har du en CM, Cirriculum Mortale, som ersätter Sankte Pers gamla mossiga liggare. Mycket bättre – helintegrerat info-system i omedelbar evighetstid. Men – jag hittar inget på dig? Konstigt, ska kolla med Helpdesk i Bortre Betelguse! Nähä – systemet nere för tillfället, kommer att vara igång om bara någon evighet. Du får en tillfällig passersedel.”

- ”Tack. Vad gör jag sedan?”

- ”Gå bara vidare till floden, sedan finns ingen återvändo. Du blir skeppad över och en följeslagare kommer att leda dig vidare.”

Vår Södröbo vandrade vidare och kom till floden. Den var bred och svart och otäck, men färjan låg på plats. Den var stor och gul och inhyrd från Vägverket. Söderöbon gick ombord och mötte skepparen.

-”Jag förstår att du ska ha betalt. Går det bra med betalkort?”

-”Dumskalle! Jag vill ha en starköl! sade skepparen. Har du ingen? Du får bli skyldig till nästa inkarnation. Kommer att bli kul att få starköl av en mask, som du förmodligen kommer att bli!”

Söderöbon gillade inte alls detta perspektiv, men insåg att det inte var läge för diskussion, utan tackade för respiten. Efter en kort resa var man framme. På kajen väntade följeslagaren, en åsna.

- ”Men hallå! sade Söderöbon, är det inte Fridolf? Vad gör du här?”

- ”Trevligt att ses igen, sade åsnan, välkommen. Jo, jag knäcker extra ibland när det behövs. Dåligt betalt förstås – dom säger bara You´ll get pie in the sky when you die´ och så ska man vara nöjd med det! Men chefen sade att du först ska ha en rundtur, sedan blir det dags för slutlig inplacering”. Söderöbon ryste och bävade inför vad detta kunde innebära – eviga plågor eller ljuvliga saligheter i en lummig trädgård med flödande vattenbäckar?

De började vandra inåt land. Åsnan förklarade: ”Eftersom det var orationellt och dyrt att ha två skilda organisationer, har chefen beslutat att de 7 himlarna och helvetets 9 kretsar ska slås ihop till en gemensam organisation. Det skulle dessutom lösa teodiceproblemet och frågan om de fallna änglarna, som ingen ändå kunnat skilja från de icke fallna”. ”Fungerade det?”, undrade Söderöbon. ”Inte alls”, sade åsnan, ”det var bara ett svepskäl förstås och Fan ville ha nya arbetsuppgifter. Nu är det ett dussin resultatenheter som alla har egen budget och konkurrerar med varandra. Den som inte får tillräckligt många själar kommer att läggas ner. Den resultatenhet som lyckas bäst ger den ansvarige chefen bonus – ett antal fria evigheter med all included.”

Fortsättning sidan 18

DAGBOKEN 2012

En dag på Söderön – dagboksanteckningar den 16 maj 2012

Den 16 maj 2002 skrev boende på Söderön dagbok och berättade om sin dag på Söderön, vad var och en gjorde liksom tankar och funderingar i sin vardag. Det var en helt vanlig torsdag i en helt vanlig vecka. Dagboksskrivandet skedde på uppmaning av Söderöns Hembygdsförening som bildats året innan. Uppmaningen att skriva riktade sig till boende på Söderön inom föreningens område. De sex byarna – Björnäs, Långalma, Mälby, Nolsterby, Tuskö och Yttersby – utrustades med engångskameror för fotografering.

Ganska precis 50 dagboksanteckningar och ca 350 bilder lämnades in, en del korta bidrag, andra längre. Dagboksanteckningarna samlades och trycktes i en bok *"En dag på Söderön – dagboksanteckningar den 16 maj 2002"*. Sara Söderström, Nolsterby, var projektledare för skrivandet. Dagboken blev uppskattad av många. Ett exemplar av boken plus originalhandlingarna arkiverades på Upplandsmuseet för att vara tillgängligt för forskare och andra.

Nu 10 år senare, samma datum, d v s den 16 maj 2012, hade Söderöns Hembygdsförening återigen uppmanat Söderöborna att medverka till en uppföljande dagbok. Denna gång riktade sig uppmaningen att skriva dagbok inte bara till fastboende på Söderön, utan även fritidsboende, besökande m.fl. var välkomna att lämna bidrag. Den 16 maj 2012 visade sig vara en onsdag, dagen före den torsdag som i år var Kristi Himmelsfärdsdag, d v s en dag före röd dag i almanackan, alltså inte en vanlig vecka som för 10 år sedan.

Närmare 30 bidrag kom in denna gång plus ett stort antal bilder. Hembygdsföreningen har valt att även denna gång sammanställa alla bidragen och ett urval av bilderna i en bok. Sara Söderström har bistått Hembygdsföreningen även denna gång. Dagboken 2012 ska delas ut gratis till alla medlemmar i Hembygdsföreningen, alltså inte bara till dem som medverkat genom att skriva dagbok. Ett exemplar av dagboken plus originalmaterialet med text och bilder ska som förra gången arkiveras på Upplandsmuseet. I övrigt kommer dagboken att säljas vid de aktiviteter som föreningen arrangerar framöver.

DAGBOKEN 2012

Dagboksskrivandet den 16 maj 2012 fick alltså inte samma uppslutning och omfattning som i samma dag för 10 år sedan. Tiden för att skriva hade föreningen satt ganska kort, bara en vecka, och det kan naturligtvis ha påverkat för många att skriva eller inte. Tanken med den korta tiden var att ha dagboken tryckt och klar till Söderödagen den 15 juli 2012.

Detta gick dock inte att genomföra. Dagboken kommer i stället att presenteras vid något senare tillfälle i samband med något av föreningens program. Att den 16 maj 2012 var en onsdag före röd dag i almanackan har säkert också inverkat på möjligheterna och viljan att medverka. T.ex. har fritidsboende kanske arbetat hel- eller halvdag på onsdagen och kommit ut sent till Söderön. Och besökande kom kanske inte ut till Söderön förrän till helgen.

Bengt Skagersjö

Foto Bengt Skagersjö

*Sara Söderström
Foto Viveka Westman*

Söderdagen 2012

Det blev en Söderödag, trots hållregn på morgonen och hela dagen förresten. Det bestämdes direkt på morgonen att all verksamhet skulle flytta inomhus, utställningar, försäljning och underhållning.

Det var några som av praktiska skäl stannade utomhus; t ex Hasse Gustafsson med motorsågen och Föreningen Allmogebåtar, arbetslag Norra Roslagen. I allmogebåtstältet hjälpte bl a Tommie Tomtex barnen att tillverka små träbåtar och det fanns även en pool att testa båtarna i. Marika Eriksson från Tuskö kom med åsnan Fridolf och han levererade det han skulle inom utsatt tid. Kent Larsson blev ensam vinnare på åsnebingon.

Dansbandet Mantix fick upp en del par att dansa, förutom tidagsdansarna som hade uppvisningsdans. Även bandet Messenger underhöll med många decibel.

Nytt för i år var fiskdamm för herrar. Sponsorer hade skänkt varor som var lämpade i den här extra fiskdammen och många napp var mycket uppskattade.

Till slut vill vi, arrangerande föreningar, ge ett stort tack till de besökare som kom och såg till att det blev en Söderödag, trots vädret.

Viveka Westman

Foto: Viveka Westman

Foto: Claes Nord

*Bilder från
Söderödagen*

*Foto:
Claes Nord*

Klassträff i Yttersby

Leif Höstedt samlade en dag i somras de elever som gick i Yttersby småskola, hösten 1956. Vi började med kaffe i magasinet i Älvsån och bläddrade bland album och bilder som fanns från skolan och en skolresa till Öregrund. Tyvärr togs det inget skolkort av klasserna. Vår lärare, Anna-Lisa Östman, förmodligen pensionerad och förmodligen även religiös, ville inte att det skulle tas någon gruppbild när fotografen kom.

Leif hade sen ordnat så att vi fick komma in i det gamla skolhuset och vi blev visade runt av Elisabeth Oldenburg, som bor där nu. Huset är ombyggt, men vi kunde i alla fall hjälpas åt att minnas hur det såg ut och på golvet i stora rummet kan man se var katedern hade stått. Vi stod en lång stund ute på den gamla skolgården och hade olika minnen av aktiviteter på rasterna och vilka uthus, träd och stenar som fanns.

Dagen avslutades med att Leif bjöd på en fantastisk thai-gryta och vi kunde prata vidare om både gammalt och nytt.

Ett stort tack till Leif som hade sett till att den här träffen kom till stånd.

Viveka Westman

*Kerstin Berglund, Evelyn Jansson Elfberg, Marianne Forsberg
och Elisabeth Oldenburg i rummet som var dem gamla skolsalen.*

Foto Viveka Westman

Stående fr. v: Kerstin Berglund (Herbertsson), Siv Westerberg (Karlsson), Evelyn Jansson Elfberg,, Leif Höstedt.

Sittande fr. v: Bernt-Ove Johansson, Marianne Forsberg (Sundberg), Viveka Westman (Eriksson), Stefan Jansson, Arne Eriksson.

Intresserad?

Hembygdsföreningen har funderat på att starta en studiecirkel (eller liknande) om släktforskning. Det finns numera många möjligheter att upptäcka sina förfäder genom system som finns på nätet, men man behöver en introduktion.

Vi hoppas att detta kan ske under hösten 2012 på Bydegården som snart har bredband.

Är du intresserad? Anmäl till undertecknad senast 15 oktober!

Hans Tibell

”Vi börjar med ett av de värsta ställena” sade åsnan. ”Här ska den förtappade själen köra fram och tillbaka genom Stockholm i rusningstid och sedan hitta en parkeringsplats på Kungsholmen. Om detta trots allt lyckas, något som kanske händer en gång per miljonen, är betalkortet utgånet och lapplisorna svärmar som Tuskö-mygg. Detta pågår i minst 7 evigheter, därefter omprövas situationen, men det brukar bli påbackning och att börja om från början.” Söderöbon rös och hoppades att det fanns någon utväg för den arma syndaren som råkat ut för detta grymma öde.

”För den som av obegriplig anledning gillar att köra bil i Stockholm, finns ett specialstraff,” sade åsnan. Efter en kort vandring öppnade sig ett vedervärdigt ställe. En myriad av stressade och hållögda syndare trängdes, krälade, irrade, jagade framåt och tillbaka i en trång tunnel. Alla stirrade vilt eller tomt och uttryckslost. Inget dagsljus, glåmiga ljusrör, ingen grönska, däven luft och fuktiga puster ur underjorden, genomträngande, skärande och gnisslande oljud, som de stackars syndarna försökte utestänga med öronproppar och sladd ner i fickorna. Alla försök att undfly dessa plågor hindrades genom skyltar som sade ”Pendeltåget inställt” eller ”Linje 19 trafikerar endast mellan Gehenna och Hades”.

Men åsnan var obeveklig. ”Nu kommer vi till ett ställe som är minst lika svårt och plågsamt”, sade åsnan. ”Här gäller det att förklara och övertyga Gräsöborna om att det marina reservatet är bra och lämpligt och en fördel för dem alla. Efter detta ska den arma syndaren förklara EU:s jordbrukspolitik och tala om hur höjda miljökrav, sänkta avräkningspriser, höjda tillsynsavgifter, höjda energiskatter, minskade bidrag och skärpta tvärvillkor kan förbättra förutsättningarna för en levande landsbygd. Eftersom ingen vettig människa klarar detta, blir straffet att samtidigt inse detta och sitta i riksdagen i evighet.” Vilket fasansfullt straff, tänkte Söderöbon, och undrade vilka hemska synder som orsakat detta.

Söderöbon hade nu blivit luttrad, men var ännu inte mogen för slutlig inplacering. Åsnan ledde fram till ett kontorsrum där det satt en gammal man som lutade huvudet i händerna. Åsnan knackade diskret på den redan öppna dörren, och den gamle mannen såg trött på besökarna. ”Jag kommer med en ny” sade åsnan. ”Jag ser det” sade den gamle. En lång tystnad uppstod. Söderöbon tog mod till sig och sade: ”Vem är du? Hur står det till?”

- ”Jag är Sankte Per. Det är illa ställt – jag är djupt bekymrad över vart det är på väg. Den nya organisationen är obegriplig och fel, jag har blivit omplacerad och mina liggare duger inte längre. Nu har dom ett system som inte fungerar. Och att tillsätta Fan som vice chef! Inte konstigt att änglarna gråter. Och chefen har gjort sig osynligare än någonsin. Det värsta var när jag skulle ha ett utveck-

lingssamtal med Fan; det handlade inte ett ögonblick om vad jag gjort eller vad som skulle göras, han bara tjatade om att jag inte var med på båten, inte var med i laget, inte solidarisk med den nya organisationen. Hur i h-vete skulle jag kunna vara det!? Som jag blivit behandlad! Nu sitter jag här och tjurar”.

Söderöbon blev illa berörd och försökte trösta, och efter en stund blev Sankte Per lite gladare och började berätta om intressanta personer han mött, varav många av de märkligaste var från Söderön och dess omgivningar, men sekretessen förhindrar att detta återberättas. Efter några bågare nektar, som möjligen kan ha varit förstärkta, blev han riktigt uppsluppen. ”Hörru” sade han till Söderöbon, ”dom har gjort en riktig tabbe. Jag har fortfarande kvar himmelrikets nycklar! Kom så ska jag släppa in dig – inte för att du är förtjänt, utan mest för att jäklas med dom nya”. Han fiskade upp en rejäl nyckelknippa, lyfte undan en bokhylla och bakom denna fanns en liten dörr. Han låste upp och sade ”Gå in du, men håll tyst om hur det gick till”. Där bakom var det en knagglig väg och en bro över ett grumligt vatten, och på vägs skylten stod det ”Långalma 7”.

Hans Tibell

Vi röjer för att få luft och ljus

I Sverige, och även här på Söderön, är det ett stort behov att röja bort vildvuxen sly, så att det kan bli bra skog i framtiden. Tyvärr är det svårt att få tag i folk som kan göra detta svettiga arbete. Räddningen är den fria rörligheten inom EU, som gör att vi kan få hjälp från de gamla öststaterna.

Här är det Paul Bocovinanu och hans grupp från Rumänien, som omvandlar en djungel till fin framtida skog.

Hans Tibell

Sommarbarn

När Lasse Mämpel från Enskede i Stockholm var sex år 1950, hyrde familjen en stuga i Herräng på sommaren. Detta gav pojken mersmak. Så sommaren därpå bad han att få komma ut på landet igen.

I en Stockholmstidning annonserade Signe Eriksson i Tuskö, att hon tog emot ett sommarbarn. Det var vanligt på -40 och -50-talet att man på landet tog emot barn från städerna. Föräldrarna hade inte så många veckors semester som nu och man skickade iväg sina barn till sol och frisk luft.

Familjen Lämpel åkte till Tuskö och bestämde att Lasse skulle vara där på sommaren. Nu ångrade sig Signe, men visste att Olssons i Nolsterby brukade ha sommarbarn och så kom det sig att Lasse kom till Nolsterby sommaren 1951 och han har fortfarande kontakt med familjen Olsson.

Han var där varje sommar och även andra lov fram till 1959. Han strulade i skolan och i påsktid ett år ”rymde” han till Nolsterby. Det hade varit föräldramöte på kvällen och Lasse förstod att det skulle inte bli nådigt för honom på morgonen. Så mitt i natten satte han sig på mopeden och åkte till Rimbo. Där var han tvungen att vänta tills bensinmacken öppnade, så att han kunde tanka och åka vidare till Nolsterby.

Han hade absolut ingenting emot att delta i jordbruksarbetet, tvärtom. Han visste redan då att han skulle ägna sig åt lantbruk och kanske köpa en egen gård.

Lasse hoppade av realskolan och började på Berga lantbruksskola. Tack vare en lärare på Berga hamnade han som praktikant på en gård i Skåne. Målet var att komma in på Alnarp och för att kunna söka dit måste han läsa in sista året på realskolan, göra lumpen och skaffa sig ytterligare praktik. Detta innebar att han bl.a. kom tillbaka till Berga som lärare, gick högre lantbruksskola och arbetade som rättare på en större gård i tre år, med underställd personal.

1969 kom Lasse in på Alnarp och var färdig lantmästare vid 24 års ålder. Han blev anställd vid större och större gårdar och en stor del av sitt yrkesverksamma liv var han anställd som lantbruksförvaltare på Västraby, Svalöf Weibulls gård utanför Helsingborg.

1999 tillträdde Lasse tjänsten som lantbruksförvaltare på Högesta gård utanför Ystad. Året därpå, vid 55 års ålder, tog han över mjölkproduktionen på Högesta. Gårdens ägare, Carl Piper, planerade att lägga ner mjölkproduktionen och Lasse köpte då djurbesättningen, 350 mjölkkor och övriga djur, sammanlagt ca 1 000 djur. Djurstallar och mark arrenderade han av Carl Piper.

Nu hade Lasse, om inte sin helt egna gård, så i alla fall sin egna mjölkkor. Var det det här han hade drömt om när han satt på självbindaren i Nolsterby på 1950-talet? Samtidigt som han drev sin egen mjölkproduktion, skötte han den övriga jordbruksdriften på Högesta, till 25 %.

Men arbetet slet på kroppen och när kontraktet skulle förlängas, sa han upp sig och hade då fått en förfrågan från Nils-G Åslings företag i Jämtland, Åsegård AB och Åsebruk AB, med stor mjölkbesättning och skogshantering. Centrat ligger i Trångsviken. Lasse tackade ja till erbjudandet att bli VD för företagen, flyttade till Jämtland och bosatte sig i Åre.

Där kom han även i kontakten med politiken och var kommunalråd under en period. Efter pensioneringen startade han konsultföretaget Åre Agrikonsult, där han fortsätter att arbeta åt Åse-företagen och han står även till förfogande för LRF-konsult.

Jag träffade Lasse hos Britta Olsson i somras och han är nu på väg att avsluta sina åtaganden i Jämtland och flytta tillbaka till Skåne, till barn och barnbarn. Naturligtvis har en sån person som Lasse inte legat på latsidan, på den lilla fritid han kan ha haft. Det har åkts en del Vasalopp, han har sprungit flera långlopp, spelat ishockey och varit engagerad i slalomklubben i Åre.

Det var historien om sommarbarnet Lasse Mämpel och han är väldigt glad över att ha fått följa den maskinella utvecklingen inom jordbruket under nästan 60 års tid. En resa som började i Nolsterby i början på 1950-talet.

Viveka Westman

Lasse, i mitten, på besök hos Olssons i Nolsterby i somras.

Foto: Viveka Westman

Ett nummer av Söderöposten blir till

Söderöposten är Söderöns Hembygdsförenings medlemstidning. Alltsedan föreningens bildande år 2001, alltså för över 10 år sedan, har Söderöposten getts ut. De första åren var tidningen ganska anspråkslös, ibland bara ett A4-blad, ibland några sidor till. Antalet nummer per år varierade de första åren, men från och med år 2005 har fyra nummer per år getts ut i A-5-format och numrerats med nummer och årtal.

Sedan 2008 delas nr 2 av Söderöposten ut till samtliga hushåll på Söderön, alltså i fem år nu. Övriga nummer under året delas ut eller skickas per post till medlemmarna i föreningen. Nu år 2012, när antalet medlemmar vuxit till drygt 340 medlemmar, trycks nr 2 i 1 000 exemplar, medan upplagan för de övriga tre numren är 270 per nummer.

Tryckningen av Söderöposten sker på kommunens tryckeri i kommunhuset på fördelaktiga villkor. Tidningens redaktör skickar manus med e-post till Robban Carlsson som är anställd på kommunen. Han hämtar sedan hem de tryckta tidningarna i papperskartonger, 5 -6 stycken kartonger för nr 2 respektive 2 för de övriga tre numren. Vanligtvis sker tryckningen i svartvitt av kostnadsskäl, och något nummer emellanåt i färg. Bl.a. trycktes jubileumsnumret, nr 4 2011, i färg. Det numret av Söderöposten var på 32 sidor. Annars rör det sig vanligen om 16 till 24 sidor per nummer. Upplagan är tilltagen så att det blir några nummer över vilka förvaras på Söderögården.

Utdelningen av Söderöposten sker ”för hand” av några av medlemmarna i styrelsen till de medlemmar som bor inom området. Utdelningen av nr 2 med 1 000 tidningar är alltså ett styvt arbete. Anna-Britt Matsson har hand om Björnäs, Margit Bergström och Ulla-Britt Jansson tar Långalma, Viveka Westman tar Nolsterby och Mälby tillsammans med Hans-Olov Eriksson, Agnetha Eriksson och Hans Tibell tar Yttersby och Christer Mattsson har hand om Tuskö. Det rör sig om 150 – 170 tidningar per utdelningsgrupp för nr 2 och 30 – 40 stycken för de övriga numren.

Till föreningsmedlemmar utanför Söderön sker utskicket med post som frankeras av Christer Mattsson. Den hanteringen tar mellan en och två timmar. Det senaste är att allt föreningsutskick per post numera måste ske i brev, dvs. tidningen måste kuverteras vilket också sker för hand. Inbetalningskortet för medlemsavgiften en gång per år bladas också in för hand. Robban Carlsson brukar ofta bistå Christer.

Åke Westman, Boruddu, har under många år varit redaktör för Söderöposten. Uppgiften har från nr 1 2012 övertagits av Bibbi Jansson, Älvsnäs, som numera också ingår i styrelsen som suppleant. Tidningens redaktion består i dag av Hans Tibell, föreningens ordförande, Viveka Westman, vice ordförande och Bibbi Jansson. Ansvarig utgivare är Hans Tibell. För innehållet i artiklarna svarar respektive författare.

Ett exemplar av varje nummer av Söderöposten arkiveras enligt lag på Kungliga Biblioteket, som därför står på föreningens ”medlemslista”. Föreningen har en i stort sett komplett samling av alla nummer av Söderöposten i föreningens förråd på Söderögården.

Har du något att skriva om som kan vara av intresse för Söderöpostens läsare? Fatta då pennan och skriv! Den som har material, text eller bilder eller både och, kan mejla det till Bibbi Jansson, e-post bibbij@spray.se. Utan bidrag blir det ju ingen tidning!

Text och foto Bengt Skagersjö

Christer Mattsson delar ut Söderöposten.

Robban Carlsson vid koptorn på kommunhuset.

Söderöns Hembygdsförening
c/o Hans Tibell
Lotsholmen
742 91 ÖSTHAMMAR
Plusgiro 15 28 61-1

Hembygdsförening

Styrelse	Telefon	E-post
Hans Tibell	70055 el. 08-659 47 75	neisti-2004@telia.com
Viveka Westman	70028 el. 08-15 86 12	westsson@tele2.se
Bengt Skagersjö	070-51 654 52	bengt.skagersjo@telia.com
Ulla-Britt Jansson	320 31	xrizter@telia.com
Christer Mattsson	704 90	
Margit Bergström	324 64	
Anders Westerberg	323 75 el. 070-222 03 81	familjenwesterberg@telia.com
Ersättare		
Robert Carlsson	703 41	robert_carlsson@telia.com
Agnetha Eriksson	701 35	
Anna-Britt Mattsson	321 87	
Hans Gustavsson	416 46	
Bibbi Jansson	701 06	bibbij@spray.se
Revisorer		
Margaretha Mattsson	321 59	
Lage Löwén	702 59	
Ersättare		
Mats Jorlin	701 62	
Valberedning		
Arne Westerberg	700 24	
Patrik Westerberg	700 24	
Ann-Marie Frylmark	702 10	